

 МАУП	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ» ПІВНІЧНОУКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ГЕРОЇВ КРУТ Кафедра: Управління персоналом, економіки праці та публічного управління
Затверджую: Директор Північноукраїнського Інституту імені Героїв Крут ПрАТ «ВНЗ «МАУП» Н.Л. Літвінова (П.І.Б.) «05» березня 2024 р.	Схвалено на засіданні кафедри <u>управління персоналом, економіки праці та публічного управління</u> (назва кафедри) Протокол № 7 від 28.02.2024 р. Завідувач кафедри Г.Ю. Попова (підпис) (П. І. Б.)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК»

спеціальності:

051 Економіка

(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня:

Магістр

(назва освітнього рівня)

освітньої програми:

«Економіка»

(назва освітньої програми)

спеціалізації:

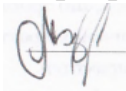
-

(за наявності)

(назва спеціалізації)

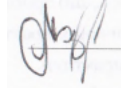
Розробник (-и) силябусу навчальної дисципліни:

Маклюк О.В., страший викладач кафедри управління персоналом, економіки праці та публічного управління

Викладач:

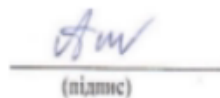
Маклюк О.В., страший викладач кафедри управління персоналом, економіки праці та публічного управління

Силабус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри Управління персоналом, економіки праці та публічного управління

Протокол від 28.02.2024 р. №7

Завідувач кафедри

(підпис)

Г.Ю. Попова

Силабус погоджено з гарантом (керівником) освітньої програми «Економіка»

28. 02. 2024 р.

Гарант (керівник) освітньої програми

(підпис)

К.Л. Положенцева

Силабус перевірено

05.03.2024 р.

Заступник директора з науково-педагогічної роботи

(підпис)

К.Л. Положенцева

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПБ)

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Людський розвиток
Шифр та назва спеціальності	051 Економіка
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	3 кредити/90 год. Лекції: 34 год. Практичні заняття: 16 год. Самостійна робота: 40 год.
Термін вивчення дисципліни	I семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://chern.maup.com.ua/obov-jazkovi-navchalni-disciplini-ekonomika-drugij-magisterskij-riven/

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація. Комунікація.

П.І.Б. викладача	Маклюк Олег Володимирович
Науковий ступінь	-
Вчене звання	-
Посада	Старший викладач кафедри управління персоналом, економіки праці та публічного управління
Дисципліни, які викладає НПП	Людський розвиток, Інформаційні технології та статистичні методи в економіці,
Напрями наукових досліджень	Економіка, Державне управління, Сучасні технології управління, Комерційна діяльність посередницьких підприємств
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: 0000-0002-7429-692X Профіль Google Академія: https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=H6hgQv0AAAAJ
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	olegmakluk77@gmail.com
Контактний тел.	+380730966541
Портфоліо викладача на сайті кафедри	https://chern.maup.com.ua/wp-content/uploads/2024/02/2024_makljuk-o.v.-portfolio-maup-1.pdf

1. Структура курсу

1.1 Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Людський розвиток» має ознайомити майбутніх фахівців з вивчає аспектами соціального, економічного та культурного розвитку людей як індивідів та суспільства в цілому. Особлива увага приділяється показникам добробуту, доступу до освіти, охорони здоров'я, рівня зайнятості та іншим аспектам, що впливають на якість життя.

1.2 Предмет вивчення курсу

Предметом дисципліни є вивчення факторів, що забезпечують розвиток людського потенціалу, а також способів вимірювання та покращення умов життя, зокрема через забезпечення доступу до освіти, охорони здоров'я, економічних та соціальних можливостей.

1.3 Мета курсу - формування системного розуміння процесів людського розвитку, факторів та індикаторів, які впливають на розвиток особистості та суспільства. Студенти повинні здобути компетентності щодо аналізу соціальних та економічних аспектів, які впливають на загальний рівень добробуту та розвитку людського потенціалу.

1.4 Завдання навчальної дисципліни:

1. Ознайомити студентів з теоретичними засадами людського розвитку.
2. Дослідити основні індикатори людського розвитку, такі як рівень освіти, охорона здоров'я, економічний добробут та ін.
3. Навчити здобувачів аналізувати соціально-економічні та культурні аспекти, що впливають на якість життя людей.
4. Сформувати практичні навички оцінки та покращення умов, що сприяють людському розвитку.

1.5 Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити:

ОК3 Діагностика та моделювання економічних процесів

ОК6 Економіка знань та інформаційне суспільство

Постреквізити:

ОК9 Креативна економіка

ОК12 Переддипломна практика

ОК13 Кваліфікаційна робота

1.6 Програмні компетентності (загальні (ЗК); спеціальні (СК)):

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК2. Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та

людського розвитку.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

1.7 Очікувані (програмні) результати навчання (ПРН).

ПРН1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРН6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

ПРН11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади людського розвитку

Тема 1. Теоретичні основи розвитку

Системний підхід у суспільстві. Склад системи. Управління системою. Розвиток. Синергетика. Економічний розвиток у світовому контексті. Умови прогресивного розвитку динамічних систем. Світова економічна динаміка.

Тема 2. Науково-методичні основи людського розвитку
Формування людського потенціалу людини-працівника. Вплив людського розвитку на суспільство. Людський розвиток і кризові явища в економіці.

Тема 3. Історичні аспекти усвідомлення проблеми людського розвитку у суспільстві

Вихідні положення до людського розвитку суспільства. Генеза людського розвитку. Сучасні загальносвітові проблеми розвитку людства.

Тема 4. Теорія людського капіталу
Зміст концепції людського капіталу. Інвестиції у людський капітал. Інвестування людського капіталу.

Змістовий модуль 2. Глобальні аспекти політики людського розвитку

Тема 5. Світовий та національний вимір динаміки людського розвитку
Соціалізаційні зрушення у вимірі людського капіталу. Концептуальні підходи до визначення людського розвитку ПРООН. Показники людського розвитку. Оцінка національної системи розширеного відтворення людського капіталу. Національна методика обрахування людського розвитку в Україні. Динаміка людського розвитку в Україні.

Тема 6. Соціально-економічні чинники впливу на людський розвиток
Роль здоров'я і тривалості життя у формуванні людського розвитку. Освіта, культура та інтелектуальний потенціал як провідні чинники людського розвитку. Взаємозв'язок економічного зростання, зайнятості та людського розвитку.

Тема 7. Державна політика людського розвитку в Україні
Спрямування державної політики людського розвитку в Україні. Рівень життя, нерівність і людський розвиток. Гендерні питання у людському розвитку.

Тема 8. Напрями активізації людського розвитку та саморозвитку в Україні.

Заходи щодо активізації розвитку людських ресурсів в Україні. Форми інвестування людського розвитку. Мотивація та стимулювання розвитку людських ресурсів. Роль саморозвитку у формуванні трудового потенціалу. Становлення і розвиток теорії та практики самоменеджменту. Забезпечення сталого розвитку ринку праці України шляхом сприяння саморозвитку населення.

Тема 9. Зарубіжний досвід людського розвитку
Зарубіжний досвід розкриття трудового потенціалу. Світовий досвід стимулювання розвитку людських ресурсів. Особливості національних систем менеджменту.

Тема 10. Перспективні форми соціально-економічного розвитку України
Моделі економічного розвитку. Спрямування суспільства до моделі стійкого економічного розвитку. Концептуальні підходи до розробки парадигми соціально-економічного розвитку України у XXI сторіччі.

3. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальнонавчаних програм та операційних систем, таких, як програми презентацій Microsoft PowerPoint, Open Office Impress, мультимедійний проєктор та комп'ютер для проведення аудиторних занять, доступ здобувачів вищої освіти до Інтернету.

4. Форми і методи навчання

Основними видами навчальних аудиторних занять є **лекції, семінарські заняття, практичні заняття, проведення модульних контрольних робіт, консультації.**

При викладанні *лекційного матеріалу* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-дискусії, лекції-аналіз конкретної ситуації.

Лекція-дискусія - метод групового обговорення проблеми з метою з'ясування істини шляхом зіставлення різних думок, способ організації спільної діяльності з метою інтенсифікації процесу ухвалення рішення в групі.

Лекція-аналіз конкретної ситуації нагадує лекцію-дискусію: на обговорення викладач виносить не питання, а конкретну ситуацію (т. зв. мікроситуації, які демонструються аудиторії усно або у вигляді відео-запису тощо). Викладач активізує діалог за допомогою спеціально спрямованих запитань, підказок, зіставленням різних поглядів, а іноді й їх зіткненням.

Семінарські/практичні заняття присвячуються виконанню кейсів, розгляду конкретних ситуацій, роботі в командах (малих групах) з презентацією результатів (у тому числі із застосуванням рольових ігор з демонстрацією набутих навичок).

Ви працюєте з інформацією вдома, зокрема з використанням мережі Інтернет (*див. рекомендовану літературу*), під час занять виконуєте усні та письмові завдання, виступаєте з доповідями і презентаціями, підготовленими як групою так і індивідуально, моделюєте поведінку у конкретних професійних ситуаціях. Програмою курсу передбачено такі проєкти:

виступ за темою індивідуального завдання у формі презентації або реферату;

виступ-інформування за темами семінарських занять;

семінар з індивідуальною та груповою роботою.

5. Система оцінювання та вимоги (критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують)

Оцінювання знань здійснюється відповідно до:

1. Критеріїв оцінювання знань і умінь студентів у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» https://chern.maup.com.ua/wp-content/doc/4/ocinka_znan.pdf

2. «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» <https://chern.maup.com.ua/wp-content/uploads/2024/03/polozhennja-pro-ocinjuvannja-navchalnih-dosjagnen-zdobuvachiv.pdf>

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування та робота на лекційних заняттях	1	10	10
Відвідування та робота на семінарських (практичних) заняттях	2	10	20
Виконання завдань для самостійної роботи	2	10	20
Виконання модульної роботи	20	2	40
Виконання ІНДЗ	30	1	30
Залік	1		30
Разом:			150
150:100 = 1,5. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,5 = загальна кількість балів			

5.1 Відвідування та робота на семінарських (практичних) заняттях та критерії їх оцінювання

Під час вивчення курсу виконується *робота на семінарських (практичних) заняттях по кожній з 10 тем.*

Критерії оцінювання:

- правильність відповідей та розрахунків – від 0 до 1 балу;
- аудиторна присутність – 0,5 бали (враховуються лише за умови нарахування балів за правильність відповідей та розрахунків);
- відповідність оформлення практичних робіт вимогам – 0,5 бали (враховуються лише за умови нарахування балів за правильність відповідей та розрахунків).

Максимальна кількість балів за одну роботу – **2 бали.**

Максимальна кількість балів за семінарські (практичні) заняття по курсу – **20 балів.**

Зміст практичних завдань

№ з/п	Зміст практичного заняття	Кількість годин
-------	---------------------------	-----------------

1	ПЗ №1 1. Зміст системного підходу у суспільстві. 2. Теоретичні основи розвитку. 3. Синергетика.	1
2	ПЗ№2 1. Економічний розвиток у світовому контексті. 2. Умови прогресивного розвитку динамічних систем. 3. Світова економічна динаміка.	2
3	ПЗ№3 1. Формування людського потенціалу людини-працівника. 2. Вплив людського розвитку на суспільство. 3. Людський розвиток і кризові явища в економіці. 4. Генеза людського розвитку. 5. Сучасні загальносвітові проблеми розвитку людства.	2
4	ПЗ№4 1. Зміст концепції людського капіталу. 2. Інвестиції у людський капітал. 3. Інвестування у людський капітал.	2
5	ПРН№5 1. Концептуальні підходи до визначення людського розвитку ПРООН. 2. Показники людського розвитку. 3. Національна методика обрахування людського розвитку в Україні. 4. Динаміка людського розвитку в Україні.	2
6	ПРН№6 1. Роль здоров'я і тривалості життя у формуванні людського розвитку. 2. Освіта, культура та інтелектуальний потенціал як провідні чинники людського розвитку.	1
7	ПРН№7 1. Взаємозв'язок економічного зростання, зайнятості та людського розвитку. 2. Спрямування державної політики людського розвитку в Україні. 3. Рівень життя, нерівність і людський розвиток. 4. Гендерні питання у людському розвитку.	2
8	ПРН№8 1. Заходи щодо активізації розвитку людських ресурсів в Україні. 2. Інвестування людського розвитку. 3. Мотивація та стимулювання розвитку людських ресурсів. 4. Роль саморозвитку у формуванні трудового потенціалу. 5. Становлення і розвиток теорії та практики самоменеджменту. 6. Забезпечення сталого розвитку ринку праці України шляхом сприяння саморозвитку населення	2
9	ПРН№9 1. Зарубіжний досвід розкриття трудового потенціалу. 2. Світовий досвід стимулювання розвитку людських ресурсів. 3. Особливості національних систем менеджменту. 4. Моделі економічного розвитку.	1
10	Пр№10 1. Спрямування суспільства до моделі сталого економічного розвитку. 2. Концептуальні підходи до розробки парадигми соціально-економічного розвитку України у XXI сторіччі.	1

Усього за навчальною дисципліною	16
----------------------------------	----

5.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Під час вивчення курсу виконуються завдання для самостійних робіт до кожної з 9 тем.

Критерії оцінювання:

- змістовність – 1 бал.
- відповідність темі та вимогам оформлення – 1 бал.

Максимальна кількість балів за одиницю самостійної роботи – **2 бали**.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу по курсу – **20 балів**.

Зміст завдань для самостійної роботи студента (СРС)

№ з/п	Зміст самостійної роботи студента	Форми контролю СРС	Обсяг СРС (годин)
Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади людського розвитку			
1	T1 Теоретичні основи розвитку.	Презентація результатів	4
2	T2 Науково-методичні основи людського розвитку.	Презентація результатів	4
3	T3 Історичні аспекти усвідомлення проблеми людського розвитку у суспільстві.	Презентація результатів	4
4	T4 Теорія людського капіталу.	Презентація результатів	4
Змістовий модуль 2. Глобальні аспекти політики людського розвитку			
5	T5. Світовий вимір динаміки людського розвитку. 6. Національний вимір динаміки людського розвитку в Україні	Презентація результатів	4
6	T6 Соціально-економічні чинники впливу на людський розвиток	Презентація результатів	4
7	T7 Державна політика людського розвитку в Україні. Напрями активізації людського розвитку в Україні.	Презентація результатів	4
8	T8. Саморозвиток людських ресурсів.	Презентація результатів	4
9	T9. Зарубіжний досвід застосування людського розвитку.	Презентація результатів	4
10	T10. Перспективні форми соціально-економічного розвитку України.	Презентація результатів	4
Усього за навчальною дисципліною			40

5.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль відбувається **в кінці вивчення змістових модулів** і здійснюється у вигляді виконання завдань-тестів за тематикою відповідного змістового модуля. **Під час модульного контролю оцінюється** відсоток правильних відповідей на тестові завдання.

Максимальна кількість балів - 20 балів.

5.4 Індивідуальні завдання та критерії їх оцінювання

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни «Економіка знань та інформаційне суспільство» є формою самостійної роботи здобувача і виконуються в наступному вигляді:

1. Есе, тези доповідей, наукова стаття в фаховому збірнику, участь в наукових конференціях тощо.

2. Участь в програмах неформальної/інформальної освіти, проходження онлайн курсу від Prometheus тощо.

Під час виконання ІНДЗ оцінюються такі компоненти:

- Слайди до відповіді/презентації – 5 балів
- Повнота розкриття теми, висвітлення сучасної проблематики, аналіз різних концепцій, підходів, ідей – 10 балів
- Якість оформлення бібліографічних даних, науковий стиль – 5 бали
- Самостійність та креативність – 10 балів

Максимальна кількість балів - 30 балів.

5.5 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Залік. Відбувається згідно з «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Північноукраїнському інституті МАУП»

<https://chern.mau.com.ua/wp-content/uploads/2024/03/polozhennja-pro-ocinjuvannja-navchalnih-dosjagnen-zdobuvachiv.pdf>

Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю:

1. Визначте зміст системного підходу у суспільстві.
2. Наведіть теоретичні аспекти розвитку.
3. Синергетика: сутність, історія виникнення, сучасне спрямування.
4. Як відбувається економічний розвиток у світовому контексті?
5. Які умови прогресивного розвитку динамічних систем?
6. Яким чином розгортається світова економічна динаміка?
7. Як сформувати людський потенціал людини-працівника?
8. Визначте вплив людського розвитку на суспільство.
9. Як взаємопов'язаний людський розвиток і кризові явища в економіці?
10. Наведіть генезу людського розвитку.
11. Окресліть сучасні загальносвітові проблеми розвитку людства.
12. Поясніть зміст концепції людського капіталу.
13. Що таке інвестиції у людський капітал?
14. Як відбувається інвестування у людський капітал?

15. Наведіть концептуальні підходи до визначення людського розвитку ПРООН.
16. Які є показники людського розвитку?
17. Зміст національної методики обрахування людського розвитку в Україні.
18. Визначте динаміку людського розвитку в Україні.
19. Яка роль здоров'я і тривалості життя у формуванні людського розвитку?
20. Поясніть якою є роль освіти, культури та інтелектуального потенціалу при формуванні людського розвитку.
21. Розкрийте взаємозв'язок економічного зростання, зайнятості та людського розвитку.
22. Визначте спрямування державної політики людського розвитку в Україні.
23. Охарактеризуйте рівень життя, нерівність і людський розвиток.
24. Наведіть гендерні проблеми в контексті людського розвитку.
25. Визначте перспективні заходи щодо активізації розвитку людських ресурсів в Україні.
26. Яким чином здійснюється інвестування людського розвитку.
27. Наведіть зміст заходів мотивації та стимулювання розвитку людських ресурсів.
28. Якою є роль саморозвитку у формуванні трудового потенціалу?
29. Поясніть значення теорії та практики самоменеджменту.
30. Як забезпечити сталий розвиток ринку праці України шляхом сприяння саморозвитку населення?
31. У чому позитивні аспекти зарубіжного досвіду розкриття трудового потенціалу?
32. Наведіть приклади світового досвіду стимулювання розвитку людських ресурсів.
33. Які особливості національних систем менеджменту?
34. Поясніть моделі економічного розвитку.
35. Визначте переваги моделі сталого економічного розвитку.
36. Наведіть концептуальні підходи до розробки парадигми соціально-економічного розвитку України у XXI сторіччі.

Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю	не зараховано з

		повторного складання	можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Політика курсу:

Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності (згідно загальних правил Північноукраїнського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»»):

обов'язкове відвідування навчальних занять;
активність здобувача під час практичних занять;
робота в команді;
своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
відпрацювання пропущених занять можливе під час самостійної підготовки та консультацій викладача;

презентації та доповіді мають бути авторськими та оригінальними;

вся література, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Не допустимо: пропуск занять без поважних причин; запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів нормативно-правових актів); списування та плагіат.

Рекомендовані джерела (література):

Основні джерела:

1. Бакіров, В. С., Карасьов, Г. М., Жиденко, В. С. Соціологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вид. 2-е. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. 512 с.

2. Белікова, Н. О. Соціальна політика: підручник. Київ: Вища школа, 2014. 376 с.

3. Боголіб, Т. М. Державне регулювання соціально-економічного розвитку: навчальний посібник. Київ: НАДУ, 2011. 224 с.

4. Бойко, О. В. Економіка праці та соціально-трудова відносини: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2012. 416 с.

5. Верба, В. А., Василенко, В. А. Менеджмент: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2010. 568 с.

6. Гаєць, В. М. Соціальна політика і людський розвиток в умовах глобалізації. Київ: Ін-т економіки НАН України, 2011. 224 с.

7. Григор'єва, Л. В. Основи демографії: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2015. 356 с.
8. Звіряка, Л. І. Соціальний розвиток: навчально-методичний посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 204 с.
9. Ільїн, В. А., Макарова, О. І. Регіональні аспекти соціально-економічного розвитку. Київ: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2014. 272 с.
10. Калашникова, О. А. Людський капітал як основа стійкого розвитку суспільства. Київ: Либідь, 2012. 340 с.
11. Карамішев, Д. В. Соціальна економіка: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 348 с.
12. Карпенко, О. І. Соціальна політика: теорія та практика. Харків: Видавництво ХНУ, 2016. 384 с.
13. Кравченко, О. М. Сучасні проблеми людського розвитку. Київ: Академвидав, 2012. 420 с.
14. Макарова, О. В., Шевченко, А. А. Соціальні стандарти та рівень життя. Київ: Інститут соціальної та політичної психології, 2011. 196 с.
15. Мартинюк, О. М., Іванова, Т. М. Сталий розвиток і людський потенціал: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2015. 288 с.
16. Мельник, Л. Г. Сучасні тенденції економічного розвитку: підручник. Київ: Кондор, 2013. 376 с.
17. Міщенко, В. С., Калетнік, Г. М. Соціально-економічний розвиток в умовах глобалізації. Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2014. 368 с.
18. Небава, М. І. Соціальна політика: основи теорії та практики. Київ: Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України, 2012. 410 с.
19. Пархоменко, В. М., Терещенко, О. В. Людський капітал та його роль в економічному розвитку. Київ: Академвидав, 2015. 224 с.
20. Савченко В.Ф., Стойка С.О., Маклюк О.В. Інвестиційно-будівельна галузь як гарант підвищення життєвого рівня населення та фундамент соціально-економічної безпеки країни / В.Ф. Савченко, С.О. Стойка, О.В. Маклюк // Причорноморські економічні студії. 2021. Випуск 66. С. 116-122.
21. Савченко В., Маклюк О. Знаннєвий пріоритет у розвитку економіки як один із факторів сучасної освіти / В. Савченко, О. Маклюк // Вища школа. 2021. № 5. С. 51-64.
22. Савченко В.Ф., Маклюк О.В. Інноваційні підходи до розвитку соціальної сфери України / В.Ф. Савченко, О.В. Маклюк // Економічний форум. 2021. № 2. 154-163.
23. Тимошенко Л. М. Людський розвиток: навч. посіб. / Л. М.

Тимошенко, С. Е. Сардак, О. В. Більська. Д.: Вид-во ДНУ, 2010. 107 с.

24. Шевченко, С. С., Лисак, В. М. Соціально-економічні чинники розвитку регіонів. Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2016. 332 с.

Допоміжні джерела:

25. Звіти про людський розвиток 2023-24. Розірвання глухого кута: переосмислення співпраці в поляризованому світі. UNDP, 2024. URL: <https://hdr.undp.org/>

26. Валсінер, Дж. Про роль інтегративних парадигм у науці про розвиток. *Journal of Adult Development* , 26(4), 2023, с. 271-288. DOI: 10.1007/s10804-023-09345-9.

27. Гарріс, Р., Сміт, Т. Соціальні медіа та розвиток підлітків: ризики та переваги . *Дитяча психіатрія та розвиток людини* , 52(1), 2022, с. 25-38. DOI: 10.1007/s10578-022-01287-у.

28. Савченко В., Маклюк О. Роль держави в розвитку промисловості як фундаменту економіки України / В. Савченко, О. Маклюк // *Банківська справа*. 2022. №1-2 (156). С.3-19

29. Пратто, Ф., Сіданіус, Дж. Соціальне домінування та людський розвиток: Психологічні корені соціальної нерівності . *Annual Review of Psychology* , 73, 2022, с. 1-29. DOI: 10.1146/annurev-psych-030622-110713.

30. Сото, Л., Бланшар, П. Проблеми вимірювання людського розвитку за умов нерівності . *International Studies Review* , 24(1), 2022, с. 33-47. DOI: 10.1093/isr/viab058.

31. Шарма, Р., Гупта, С. Сталий розвиток і добробут людини: огляд індикаторів у дослідженні розвитку . *Journal of Human Development Studies* , 17(3), 2023, с. 147-164.